

Ser ingen sperreunder vann

DagensNæringsliv

Dagens Næringsliv 1. nov 1125 ord

side 10

Forfatter: TEKNOLOGI Harald Berglihn Notodden

For Thor Olav Sperre (58) startet det med en drøm på slutten av 1980-tallet om å finne «Hydro», tungtvannsfergen som ble sabotert og gikk til bunns i Tinnsjøen under krigen i 1944.

- Og den fant jeg i 1993. På over 400 meters dyp. Med hjemmelaget utstyr. Det var en milepæl, sier Sperre, når DN møter ham på kontoret i teknologiparken på Notodden.

I snart 30 år har Sperre arbeidet med utvikling og produksjon av stadig mer avanserte undervannsroboter, såkalte rov-er.

Ler ikke lenger

Lenge var offshorebransjen den toneangivende kunden.

- Men vi så allerede for seks år siden at vi trengte flere ben å stå på. Derfor dro vi til Aqua Nor-messen i Trondheim for å presentere vårt utstyr. Det var nok endel som holdt seg for magen og fikk seg en god latter, for absolutt ingen hadde noen tro på at fjernstyrte undervannsroboter hadde noe for seg, sier Sperre, og smiler.

- De ler ikke i dag. Nå utgjør oppdrettsnæringen rundt 70 prosent av våre inntekter, og vi har utviklet maskiner som både vasker begrodde oppdrettsmerder, syr huller i merdene og nå også en boremaskin som på dypt vann kan feste bolter som tåler 100 tonns belastning. For oppdretterne er besparelsen i dykkerutgiftene betydelig, sier Sperre, som etter noen års pause igjen er å finne i DNs gasselister.

Tredoblet overskudd

Fortsatt har selskapet hans leveranser til offshorebransjen i tillegg til aktører på forsknings- og miljøfeltet.

- Men det er klart vi merker oljesmellen veldig tydelig. Samtidig ser vi at offshoreaktørene jakter lettere og rimeligere utstyr. Det betyr nye muligheter for oss, sier Sperre.

Ifjor økte inntektene med over 50 prosent, og bunnlinjen ble tredoblet. Selskapet hadde ifjor blant annet mange leveranser av undervannsroboter til Russland.

- Dette er utstyr som brukes i forskning, blant annet i regi av det russiske polarinstituttet samt kartlegging av havbunnen for legging av kabler, sier Sperre, og legger til at sanksjonene mot Russland gjør det ekstra krevende å eksportere teknologi dit.

- Men innen oppdrett har vi nok 80-90 prosent markedsandel for øyeblikket med veldig gode utsikter videre. De store oppdrettsselskapene er også i gang med flere havgående prosjekter som betyr muligheter for oss. Og for å posisjonere oss enda bedre har vi gått i partnerskap med AKVA Group. Vi

10 | Nyheter | Gasselene

Ser ingen sperre under vann

Thor Olav Sperre fyller kontoen med 100 millioner kroner etter aksjesalg og utbytte i Sperre as, som produserer fjernstyrte undervannsroboter på Notodden.

TEKNOLOGI
Harald Berglihn
Notodden

For Thor Olav Sperre (58) startet det med en drøm på slutten av 1980-tallet om å finne «Hydro», tungtvannsfergen som ble sabotert og gikk til bunns i Tinnsjøen under krigen i 1944. Og den fant jeg i 1993. På over 400 meters dyp. Med hjemmelaget utstyr. Det var en milepæl, sier Sperre, når DN møter ham på kontoret i teknologiparken på Notodden. I snart 30 år har Sperre arbeidet med utvikling og produksjon av stadig mer avanserte undervannsroboter, såkalte rov-er. Lenge var offshorebransjen den toneangivende kunden. Men vi så allerede for seks år siden at vi trengte flere ben å stå på. Derfor dro vi til Aqua Nor-messen i Trondheim for å presentere vårt utstyr. Det var nok endel som holdt seg for magen og fikk seg en god latter, for absolutt ingen hadde noen tro på at fjernstyrte undervannsroboter hadde noe for seg, sier Sperre, og smiler. De ler ikke i dag. Nå utgjør oppdrettsnæringen rundt 70 prosent av våre inntekter, og vi har utviklet maskiner som både vasker begrodde oppdrettsmerder, syr huller i merdene og nå også en boremaskin som på dypt vann kan feste bolter som tåler 100 tonns belastning. For oppdretterne er besparelsen i dykkerutgiftene betydelig, sier Sperre, som etter noen års pause igjen er å finne i DNs gasselister. Tredoblet overskudd Fortsatt har selskapet hans leveranser til offshorebransjen i tillegg til aktører på forsknings- og miljøfeltet. Men det er klart vi merker oljesmellen veldig tydelig. Samtidig ser vi at offshoreaktørene jakter lettere og rimeligere utstyr. Det betyr nye muligheter for oss, sier Sperre. Ifjor økte inntektene med over 50 prosent, og bunnlinjen ble tredoblet. Selskapet hadde ifjor blant annet mange leveranser av undervannsroboter til Russland. Dette er utstyr som brukes i forskning, blant annet i regi av det russiske polarinstituttet samt kartlegging av havbunnen for legging av kabler, sier Sperre, og legger til at sanksjonene mot Russland gjør det ekstra krevende å eksportere teknologi dit. Men innen oppdrett har vi nok 80-90 prosent markedsandel for øyeblikket med veldig gode utsikter videre. De store oppdrettsselskapene er også i gang med flere havgående prosjekter som betyr muligheter for oss. Og for å posisjonere oss enda bedre har vi gått i partnerskap med AKVA Group. Vi

[Vis avisside](#)

blir for små og trenger et større lokomotiv å henge oss på. AKVA Group er desidert størst innen utstyr til oppdrett over hele verden og gir oss tilgang til en global salgsorganisasjon, sier Sperre.

«Jeg trenger ikke penger»

Få dager etter at DN har vært på besøk hos Sperre, blir det klart at det ikke bare er et partnerskap han har inngått. Sist fredag kjøpte AKVA Group 66 prosent av aksjene i Sperre as for nær 84 millioner kroner - med opsjon på å kjøpe resten av aksjene i 2019. I tillegg har Sperre tatt ut 18,5 millioner kroner i utbytte etter det sterke fjoråret.

- Det er jo mitt selskap som eier Telemark Teknologipark her på Notodden, og vi har et nytt byggetrinn under planlegging der det blant annet skal komme et testsenter med unikt utstyr som ikke finnes i Norge i dag. Vi har allerede fått tilsagn om 100 millioner fra Siva. Målet er å bygge miljøet her på Notodden mer robust, og det kan godt være at noe av pengene jeg har tatt ut fra Sperre, vil gå inn i det nye bygget. Selv trenger jeg ikke penger. Jeg har det helt greit og har et svært begrenset eget forbruk. Jeg får gratis t-skjorter på jobben, og så mye mer enn det trenger jeg egentlig ikke, sier han, og ler.

- Jeg bruker tiden på å få ting til. Det er drivkraften. Ikke pengene. Jeg synes fortsatt det er sinnssykt moro å drive med dette. Vi jobber blant annet nå sammen med _____ med batteridrevne rov-er som fjernstyres fra land helt uten kabler og lades på havbunnen og kan jobbe nærmest kontinuerlig uten noe behov for et kostbart moderskip på overflaten. Til tross for navnet mitt er jeg opptatt av at jeg ikke skal ha noen sperre. Jeg kaster meg heller ut i det og gjør noe. Alternativet er jo bare prat, sier Sperre.

- Er du egentlig en skattejeger?

- Nei, det vil jeg ikke si. Men vi har vært med på mange artige prosjekter. Som å grave ut seilskutevrak i forbindelse med Ormen Lange-prosjektet. Og vi har lett etter sølvkorset fra Nidarosdomen; jeg brukte faktisk alle feriepengene mine et år på det like før årtusenskiftet.

- Og du har lett etter ormen i Seljordsvannet?

- Ja, men der mistet jeg raskt interessen. For jeg er en realist. Samtidig er det ingen tvil om at det finnes mange vrak også langs norskekysten som skjuler fantastiske skatter det hadde vært moro å finne, sier Thor Olav Sperre.

harald.berglihn@dn.no

Thor Olav Sperre drømmer om å få den britiskproduserte ubåten som står i monteringshallen på Notodden, sjøsatt. Men det vil kreve et par tusen arbeidstimer han ikke har til overs med det første. Begge foto: Tomm W. Christiansen

Nå er oppdrettsnæringen det viktigste markedet for Sperres rov-er, som både kan inspisere, vaske og tette hull i oppdrettsmerdene.

I En rov er en fjernstyrt undervannsfarkost som vanligvis styres via en kabel fra skip/borerigg. Tradisjonelt har rov særlig vært brukt til kartlegging av havbunnen og til reparasjoner/inspeksjon av installasjoner offshore.

I Etter oljeprisfallet har oppdrettsnæringen overtatt som største kunde hos markedslederen Sperre as på Notodden. Farkostene brukes både til inspeksjon av oppdrettsanlegg, vasking av begrodde merder, reparasjon av hull i merdene og nå også boring og montering av bolter på dypt vann for å sikre anleggene.

Daglig

Thor Olav Eikeland Sperre

(58)

I

Hva var ideen da dere startet?

- Det var å få lage en innretning som kunne finne jernbanefergen «Hydro» som ble senket i Tinnsjøen i 1944. Vi fant den i 1993 på over 400 meters dyp.

|

Hva ville dere gjort annerledes om dere fikk gjøre én ting om igjen?

- Jeg kunne sikkert ha jobbet litt mindre. jeg er arbeidsnarkoman, og det har sin pris. Særlig for dem rundt meg.

|

Hva er din viktigste drivkraft?

- Det er arbeidsgleden sammen med et fantastisk team her på Notodden. Det er rørende i perioder.

|

Hvordan merker dere oljesmellen?

- Nå er ikke vi like oljesmurte som vi var, men vi merker selvfølgelig at aktiviteten der er betydelig mindre. Men det åpner også for muligheter ettersom olje- og gassbransjen leter etter lettere og rimelige utstyr. Og det kan vi levere.

|

Hva gjorde du for ti år siden?

-Omtrent det samme som nå.

|

Hva gjør du om ti år?

- Da er vi sikkert i gang med en ny ekspedisjon ned til «Hydro»-fergen i Tinnsjøen. Og jeg holder ganske sikkert på med omtrent det samme som i dag.

© Dagens Næringsliv